

Portal Województwa Lubuskiego

MRU: Podróż szlakiem Lubuskich Fortyfikacji

Kategoria - Archiwum

Data publikacji -22 lipca 2015 godz. 09:59

Lubuskie stanowi wyjątkowy teren dla pasjonatów miejsc niezwykłych, pamiątek przeszłości oraz śladów działań wojskowych. Międzyrzecki Rejon Umocniony tworzy największy skansen fortyfikacji, którego schrony bojowe odcinka centralnego połączone zostały ponad 30-kilometrowym systemem podziemnym. Można w nim znaleźć ciekawe obiekty militarne

oraz największe podziemia fortyfikacyjne na świecie. W MRU znajduje się także unikalny rezerwat nietoperzy, w którym zimuje ponad 30 tys. osobników należących do 12 gatunków tych ssaków.

MRU rozciąga się na odcinku około 100 kilometrów, od okolic Skwierzyny przez Kaławę, Wysoką, Boryszyn na południe do Odry. Jego główną częścią jest system tuneli wybudowanych w okolicach Międzyrzecza. Szacuje się, że się podziemne korytarze mają w tym miejscu ok. 35 kilometrów długości. Turyści mogą zwiedzać część obiektów MRU. Jedną z ciekawych, podziemnych tras znajduje się w Pniewie, gdzie możemy również zwiedzić skansen sprzętu wojskowego oraz salę wystawową, w której zgromadzono liczne eksponaty związane z historią i przyrodą MRU. Inna trasa zaczyna się na tzw. Pętli Boryszyńskiej koło Boryszyna i posiada wiele wariantów.

MRU - największy skansen fortyfikacji

Historia powstania linii granicznej, mającej za zadanie obronę obszaru rozciągającego się pomiędzy rzekami Odrą i Wartą, najbliższej drogi do stolicy III Rzeszy, zaczyna się w 1927 roku, kiedy to wbrew zakazowi traktatu wersalskiego Niemcy rozpoczęły prace projektowe i przygotowania do umocnienia granicy wschodniej. W latach 1934–1935 wzniesiono w ramach Linii Niestysz – Odra 12 schronów broniących przejść przez rzeki oraz podjęto szereg prac hydrotechnicznych polegających na regulacji cieków wodnych, budowie sześciu mostów przesuwanych i dwóch obrotowych, a także zapór przeciwpancernych i dziewięciu jazów umożliwiających tworzenie dużych terenów zalewowych. W roku 1935 pozycję uzupełniono o dalsze 13 schronów wyposażonych w kopuły pancerne. W tym czasie wykształciła się już koncepcja Festungsfront Oder-Warthe-Bogen (Łuk Umocniony Odry i Warty), którego budowa rozpoczęła się w 1936 roku. Teren budowy podzielono na trzy odcinki: Południowy,

Centralny i Północny. Odcinki skrzydłowe o długościach dochodzących do 30 kilometrów wsparto na przeszkodach wodnych ze schronami lokowanymi na przesmykach.

Największe nagromadzenie schronów bojowych zaplanowano na Odcinku Centralnym, pozbawionym przeszkód wodnych. Pomiedzy Boryszynem a drogą Międzyrzecz – Pieski zaczęto budować szereg nowoczesnych schronów bojowych połączonych systemem podziemnym, na których przedpolu wybudowano ciągłą zaporę przeciwpancerną – zęby smoka.

Zakładano, że obrona daleka prowadzona będzie za pomocą dział baterii pancernych strzelających ogniem pośrednim według wskazań obserwatorów artylerii znajdujących się w wysuniętych punktach. Obronę linii na średnim dystansie gwarantować miały obiekty bojowe zaopatrzone w broń maszynową i moździerze w kopułach pancernych oraz działa przeciwpancerne w wieżach i kazamatach pancernych.

Budowę planowano zakończyć w ciągu 10 lat. Po inspekcji Hitlera, 30 czerwca 1938 roku, prace budowlane przerwano, gdyż priorytet otrzymały fortyfikacje Wału Zachodniego. Jednak, za namową wielu specjalistów, udało się przekonać wodza III Rzeszy do dokończenia chociaż w ograniczonym zakresie budowanych umocnień. W roku 1942 roku, z chwilą rozpoczęcia budowy Wału Atlantyckiego, prace na MRU prawie całkowicie wstrzymano, składowane pancerze i uzbrojenie zostało wywiezione.

Fortyfikacje MRU pozostały nieukończone do końca wojny. Wybudowano jedynie schrony podstawowe zwane B-Werkami (ponad 100 obiektów), natomiast głównych schronów ciężkich i baterii pancernych tzw. A- i A1-Werków nie udało się wykonać. Od 1943 roku w podziemiach Odcinka Centralnego funkcjonowała fabryka zbrojeniowa.

W roku 1944 podjęto próbę przywrócenia wartości bojowej linii poprzez wzmocnienie jej fortyfikacjami polowymi i szeregiem lekkich schronów uniwersalnych typu Ringstand. W styczniu 1945 roku umocnienia były obsadzone przez bardzo nieliczne załogi. Częściowe tylko uzbrojenie schronów, brak broni przeciwpancernej i ogólna dezorientacja, panująca w szeregach niemieckich po rozpoczęciu styczniowej ofensywy wojsk radzieckich, zdecydowały o szybkim przełamaniu pozycji.

Po wojnie MRU zajmowały przejściowo wojska radzieckie i polskie. Wiele obiektów zostało wysadzonych dla pozyskania materiału, przede wszystkim cennej stali pancernej. W latach 80. XX wieku istniały plany umieszczenia w podziemiach Odcinka Centralnego magazynu odpadów radioaktywnych. Obecnie większość obiektów północnego i południowego odcinka jest opuszczona.